

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-14>

УДК 338.001.36

ПОБУДОВА БАЗОВОЇ ПЛАТФОРМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

DEVELOPMENT OF A BASIC PLATFORM OF INVESTMENT SUPPLY FOR AN ENTERPRISE IN THE PANDEMIC CONDITIONS

Бочко Олена Юріївна

доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3422-4654>

Донець Дмитро Михайлович

старший викладач,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5053-026X>

Кузяк Вікторія Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4183-117X>

Bochko Olena, Donets Dmitry, Kuziak Viktoriia
Lviv Polytechnic National University

У статті обґрунтовано зростання обсягів капітальних інвестицій в Україні за 2013–2020 рр. Встановлено, що за досліджуваний період спостерігаються зміни в структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування: зросли обсяги інвестицій за рахунок власних коштів підприємств, зменшились внески іноземних інвесторів у підприємства нашої країни. Досліджено структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування. Обґрунтовано, що базою для зростання інвестиційних ресурсів є наявна платформа формування інвестиційних ресурсів підприємства. Запропонована платформа вказує на загальні складові діяльності підприємств, які визначають його рівень та є актуальними для інвестора, вказують на правильність/неправильність прийнятих інвестиційних рішень, напрямів, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне забезпечення, джерела фінансування, платформа підвищення інвестиційних ресурсів, підприємства.

В статье обоснована рост объемов капитальных инвестиций в Украине за 2013–2020 гг. Установлено, что за исследуемый период наблюдаются изменения в структуре капитальных инвестиций по источникам финансирования: выросли объемы инвестиций за счет собственных средств предприятий, уменьшились взносы иностранных инвесторов в предприятия нашей страны. Исследована структура капитальных инвестиций по источникам финансирования. Обосновано, что базой для роста инвестиционных ресурсов является имеющаяся платформа формирования инвестиционных ресурсов предприятия. Предложенная платформа указывает на общие составляющие деятельности предприятий, которые определяют его уровень и актуальны для инвестора, указывают на правильность / неправильность принятых инвестиционных решений, направлений, форм и методов осуществления инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционное обеспечение, источники финансирования, платформа повышение инвестиционных ресурсов, предприятия.

The article presents dynamics of growth of the amounts of capital investments in Ukraine in 2013–2020. It is confirmed that in the studied period, structure of capital investments experienced transformations in terms of the sources of financing, particularly, volume of investments increased due to personal funds of enterprises, investments of foreign investors into the enterprises of our country also increased. The authors have studied the structure of capital investments by the sources of financing and confirmed that in 2013, the largest share was secured by

the own funds of enterprises and organizations, i.e. 65%, whereas in 2020, that index increased up to 67%. It is determined that growth of capital investments from the state budget demonstrated positive dynamics, particularly in 2013 it accounted for 2.5%, and in 2020 – 8.7% of the funds of local budgets, which made 2.7% of the total share in 2013, whereas in 2020, it was 10.4%. The research marked negative dynamics to reduction of capital investments due to bank credits and other loans: in 2013 – 13.9%, in 2020 – 6.7%, and population's money spent for housing: in 2013, it was 9.6%, whereas in 2020 – 4.9%. Rather negative was the dynamics of capital investments by the kinds of assets, particularly in the last year, one observed their significant reduction. It was obvious, that the reduction was caused by the COVID pandemic, which made a negative impact not only on the investment level, but on the whole economy. It is substantiated that the basic conditions for growth of investment resources of an enterprise suggests available materials and machinery; use of know-how; a system of motivation of the investment stimuli; infrastructure of the enterprise; creativity and development; labour potential and highly-qualified staff. The work justifies that the ground for investment resources growth should be secured by an available platform of the enterprise's investment resources formation. The suggested platform points the general components of the enterprises' operation, marks the correctness/incorrectness of the made investment decisions, directions, forms and methods of investment activity.

Keywords: investments, investment supply, sources of financing, platform for investment resources growth, enterprises.

Постановка проблеми. Однією із умов зростання та розвитку ринкової економіки є залучення інвестиційних ресурсів. Проте обсяги інвестицій залежить від розвитку підприємства, його стабільності та надійності, перспективи діяльності, можливих ризиків тощо. Тому зростає актуальність дослідження формування базової платформи інформаційного забезпечення в умовах ковідної пандемії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові доробки стосовно інвестиційної привабливості підприємств, ризиків, які впливають на неї розкрито в працях вітчизняних і зарубіжних вчених: І.О. Бланка, К.С. Берестового, Л.М. Борща, О.І. Гуторова,

М.С. Герасимчука, С.О. Гуткевича, Б.Й. Пасхавера, Г.М. Підлісецького, А.А. Пересади, П.Т. Саблука, В.П. Савчука, А.М. Третяка, Ф.В. Бандуріна, С.А. Буткевича, Ф.П. Гайдуцького, Т.А. Чернявської, Д.А. Епштайна та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вищевказані науковці зробили вагомий внесок у розвиток інвестиційного забезпечення підприємства, проте, доводиться констатувати, що незважаючи на велику кількість робіт, в яких окремі аспекти досліджуваного питання залишаються і досі не достатньо вивченими.

Формування цілей статті. Тому завданням написання статті є формування базової

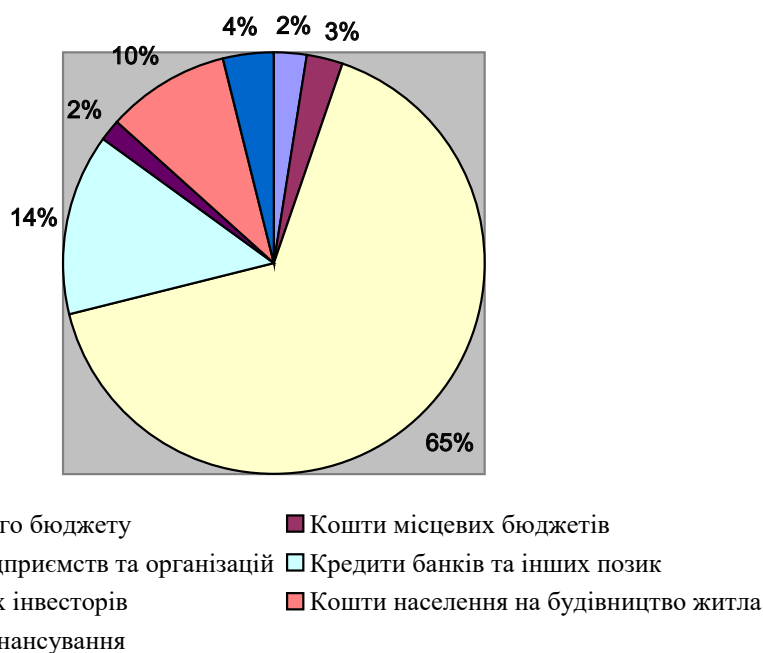

Рис. 1. Структура обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2013 році

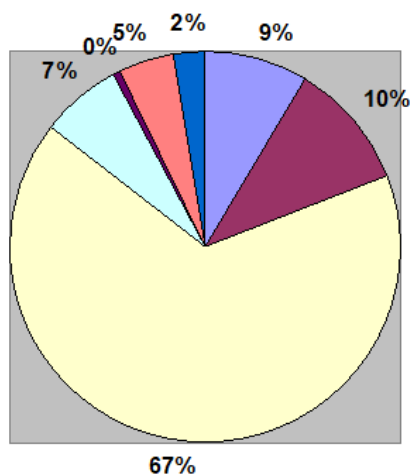
Джерело: за даними [2]

Таблиця 1

Капітальні інвестиції за видами активів України за 2013–2020 рр., млн. грн

Показники	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. у % до	
						2019 р.	2013 р.
Усього	249873,4	273116,4	448461,5	623978,9	400910,7	64,3	160,4
інвестиції у матеріальні активи	239393,6	254730,9	432039,5	600568,1	400910,7	66,8	167,5
житлові будівлі	36128,9	45609,8	53371,8	58014,9	36517,8	62,9	101,1
нежитлові будівлі	45252,3	43330,9	65605,2	100468,0	64103,8	63,8	141,7
інженерні споруди	51844,2	50948,7	78563,5	149153,5	113270,5	75,9	218,5
машини, обладнання та інвентар	79032,9	84423,2	154721,7	198455,3	132241,5	66,6	167,3
транспортні засоби	16246,8	19650,0	60123,9	65870,8	37211,5	56,5	229,0
земля	1018,6	1441,8	1994,0	2230,0	1747,2	78,3	171,5
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	2358,4	2762,6	3727,9	5999,8	3996,7	66,6	169,5
інші матеріальні активи	7511,5	6563,9	13931,5	20375,8	11821,7	58,0	157,4
інвестиції у нематеріальні активи	10479,8	18385,5	16422,0	23410,8	18926	80,8	180,6
з них програмне забезпечення та бази даних	5918,8	12653,9	6228,1	8389,5	10330,7	123,1	174,5
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо	3477,6	4908,4	8196,4	10215,3	5577,1	54,6	160,4

Джерело: за даними [2]

- Кошти державного бюджету
- Кошти місцевих бюджетів
- Власні кошти підприємств та організацій
- Кредити банків та інших позик
- Кошти іноземних інвесторів
- Кошти населення на будівництво житла
- Інші джерела фінансування

Рис. 2. Структура обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 році

Джерело: за даними [2]

платформи інвестиційного забезпечення підприємства в умовах пандемії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиції є важливим джерелом доходу підприємства, забезпечують його розвиток, реалізацію як довгострокової так і короткострокової стратегії. Особливої актуальності дане питання набуває в умовах пандемії, коли рівень інвестицій значно скорочується. На загальнодержавному рівні зростання обсягів інвестицій забезпечує розвиток економіки країни загалом. На місцевому рівні інвестиційні ресурси забезпечують розвиток як самого підприємства так і регіону загалом.

За даними державної служби статистики України за 2013–2020 рр. обсяг інвестицій зросли більше ніж в півтора раза. За вказаний період у більше ніж в 2 рази зросли інвести-

ції у транспортні засоби та інженерні споруди. Програмне забезпечення хоча розвивається в сучасному світі в період цифровізації, проте інвестиції в цей вид активів зростає досить повільними темпами – тільки у 1,7 раза. За період пандемії значно зменшилися інвестиції за всіма, дослідженими видами активів більше ніж на 25% (табл. 1).

За результатами табл. 1 можна стверджувати, що найбільшу питому вагу в структурі капітальних інвестицій за видами активів становлять інвестиції у матеріальні активи, хоча за останній рік спостерігається їх зменшення.

Досліджуючи структуру капітальних інвестицій за джерелами фінансування доцільно відмітити, що в 2013 р. найбільшу питому вагу становили власні кошти підприємств та організацій – 65% (рис. 1), в 2020 р. цей показник зріс до 67% (рис. 2).

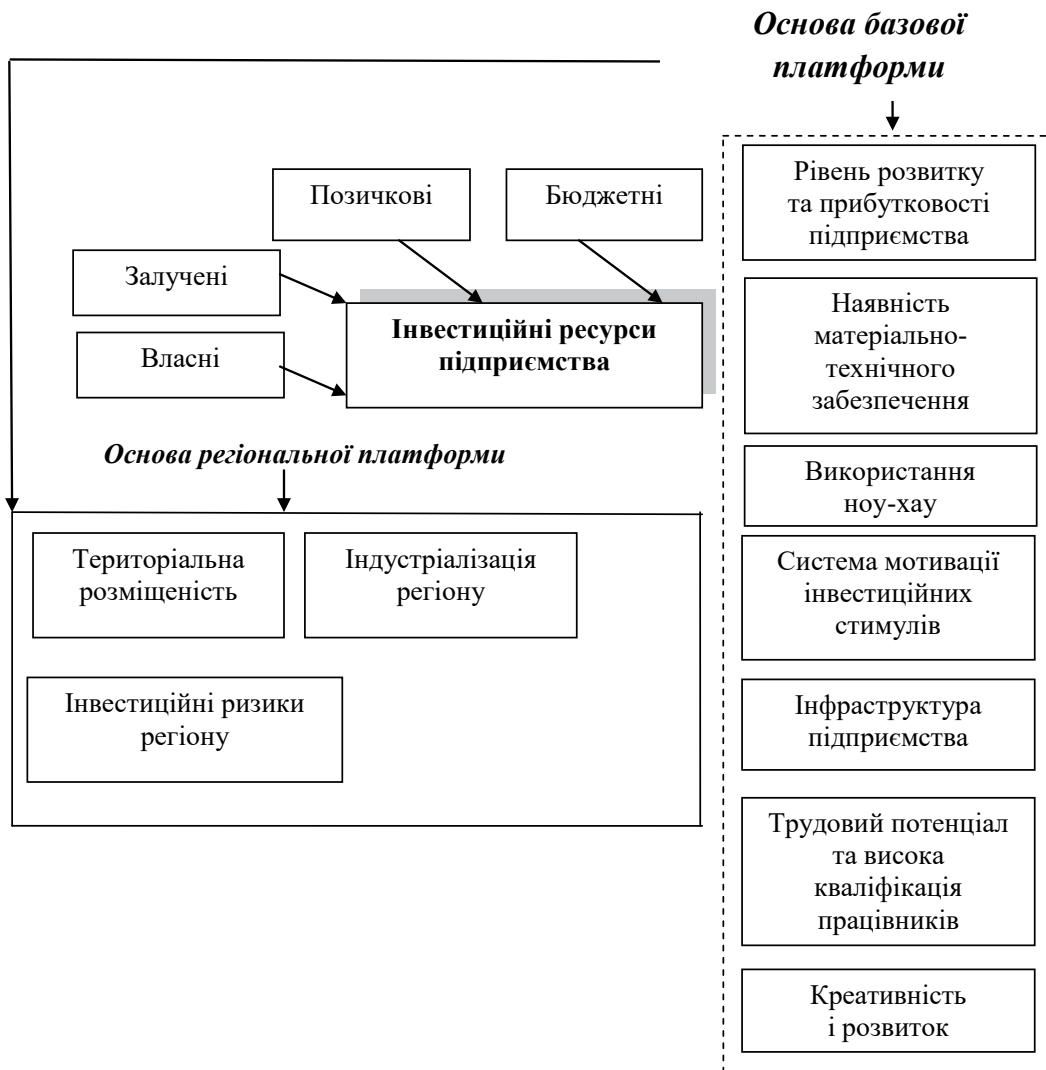

Рис. 3. Основа побудови базової платформи формування інвестиційних ресурсів підприємства

Джерело: сформовано авторами

Спостерігається позитивна динаміка зростання капітальних інвестицій з державного бюджету, зокрема в структурі 2013 р. вони становили 2,5%, а в 2020 р. – 8,7%. Аналогічна ситуація і щодо коштів місцевих бюджетів: у 2013 р. вони становили – 2,7% загальної питомої ваги, а в 2020 р. – 10,4 %. Негативна динаміка зменшення капітальних інвестицій спостерігається за рахунок кредитів банків та інших позик: 2013 р. – 13,9%, а в 2020 р. – 6,7% та коштів населення на будівництво житла: у 2013 р. вони становили 9,6%, а у 2020 р. – 4,9%.

Динаміка змін капітальних інвестицій пов'язана із наявною базовою ринковою платформою, що є основою для їх залучення.

Зокрема базовими умовами зростання інвестиційних ресурсів підприємства є:

- наявність матеріально-технічного забезпечення;
- використання ноу-хау;
- система мотивації інвестиційних стимулів;
- інфраструктура підприємства;
- креативність та розвиток;
- трудовий потенціал та висока кваліфікація працівників.

Крім того доцільно відмітити різницю між регіональним та загальними (державними) напрямками формування базової забезпеченості підприємства інвестиційних ресурсів. На регіональному рівні доцільно звернути увагу на територіальну розміщеність підприємства,

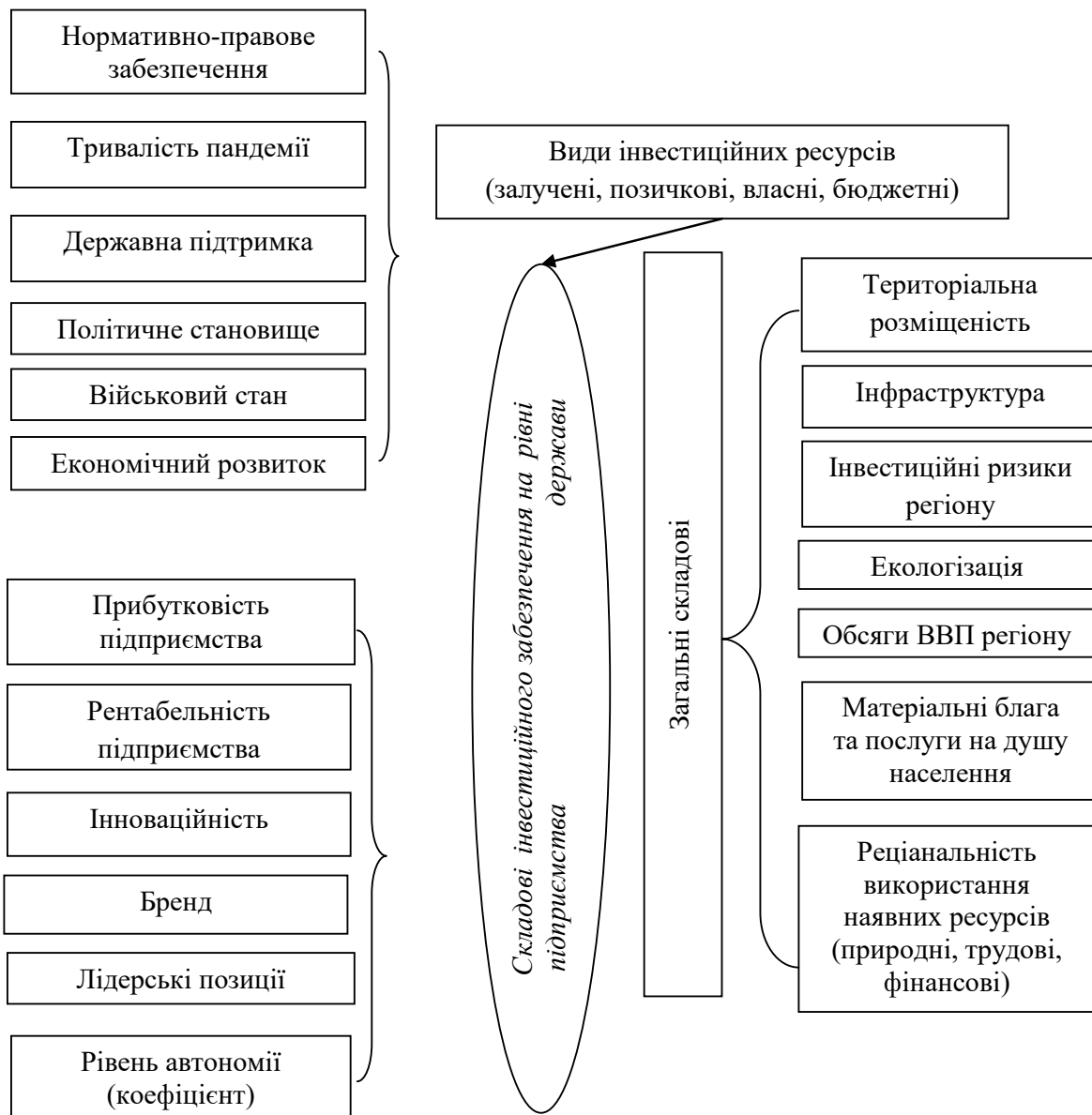

Рис. 4. Платформа формування інвестиційних ресурсів підприємства

Джерело: сформовано авторами

індустріалізацію регіону та рівень наявних інвестиційних ризиків, на загальному (державному) рівні найбільше звертається увага на зростання іноземних інвестицій (рис. 3).

Ці показники покладені враховані при побудові загальної платформи формування інвестиційних ресурсів підприємства (рис. 4) та мають важливе значення для інвестора.

Для підвищення рівня залучення інвестиційних ресурсів важливу роль відіграє побудова базової платформи, що лягає в основу вибору інвестором підприємства.

Запропонована платформа вказує на загальні складові діяльності підприємств, які визначають його рівень та є актуальними для інвестора, вказують на правильність/неправильність прийнятих інвестиційних рішень, напрямів, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності.

Висновки. В процесі проведення досліджень встановлено позитивну динаміку зростання капітальних інвестицій з державного бюджету та коштів місцевих бюджетів. Досить негативною є динаміка капітальних інвестицій за видами активів, особливо за останній рік спостерігається їх зменшення в значних обся-

гах. Зрозуміло, що причиною такого зменшення є пандемія ковід, яка негативно впливає не тільки на рівень інвестування, а й на економіку загалом. Потребують більшої уваги інвестиції в інженерні споруди, оскільки саме цей напрям є недостатньо опрацьованим. За досліджуваний період спостерігається зміни в структурі капітальних інвестицій за джерелами фінансування: скоротилися обсяги інвестицій за рахунок власних коштів підприємств, зменшилися внески іноземних інвесторів у підприємства нашої країни.

Досліджено платформу формування інвестиційних ресурсів підприємства. Акцентовано увагу інвесторів на рівні матеріально-технічного забезпечення; використання ноу-хау; система мотивації інвестиційних стимулів; інфраструктура підприємства; креативність та розвиток; трудовий потенціал та висока кваліфікація працівників підприємства.

Перспективним напрямком подальших досліджень є обґрунтування та уточнення методології розрахунку плану та оптимізації інвестиційних ресурсів в межах кожної галузі окремо, що залежить від її специфіки, стану, динаміки розвитку (занепаду) тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бочко О.Ю. Сутність та види ризиків при плануванні діяльності підприємства. *Економіка : проблеми теорії і практики. Збірник наукових праць*. 2010. Випуск 265. Том 7. С. 1785–1790.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Зарічна О.В. Формування інноваційної інфраструктури на засадах транскордонного партнерства. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки*. 2018. № 4(125). С. 30–37.
4. Кахович О.О. Державне регулювання структурно-інвестиційної політики в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». Київ, 2010. 21 с.
5. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посібник. Київ : Кондор, 2008. 340 с.
6. Стецюк П.А. Управління ризиками фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3(21). URL: www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_27184671.pdf
7. Ульяновченко О.В. Інноваційно-інвестиційна діяльність, як основа сталого розвитку економіки держави. URL: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-12.pdf>
8. Ткаченко А.М., Тимошенко Д.М. Інвестиційне забезпечення інноваційного потенціалу промислового підприємства. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_119.pdf
9. Maletska O., Bochko O., Stasyuk N., Kuziak V. & Struk N. Modeling of the Impact of Investments on The Development of the GDP in Ukraine. *Proceedings of the 35th International Business Information Management Association (IBIMA)*, ISBN: 978-0-9998551-4-0, 1–12 April 2020, Seville, Spain, p. 2858–2870.

REFERENCES:

1. Bochko O. (2010) Sutnist ta vydy ryzykiv pry planuvanni diialnosti pidpriemstva [Essence and kinds of risks while planning the enterprise's activities]. *Ekonomika: problemy teorii i praktyky [Economics: problems of theory and practice]*, vol. 265, tom 7, pp. 1785–1790.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Zarichna O.V. (2018) Formuvannia innovatsiinoi infrastruktury na zasadakh transkordonnoho partnerstva [Creation of investment infrastructure on the principles of transborder partnership]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho*

universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Seriya: Ekonomichni nauky [Bulletin of Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic Sciences], no. 4(125), pp. 30–37.

4. Kakhovych O.O. (2010) Derzhavne rehuliuвання strukturno-investytsiinoi polityky v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. [State regulation of the structural and investment policy of Ukraine: extended abstract of the Candidate of Economics dissertation] 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia» [Mechanisms of state regulation]. Kyiv, 21 p.

5. Koiuda V.O., Lepeiko T.I., Koiuda O.P. (2008) Osnovy investytsiinoho menedzhmentu: navch. posibnyk [Fundamentals of investment management: manual]. Kyiv: Kondor, 340 p.

6. Stetsiuk P.A. (2017) Upravlinnia ryzykamy finansuvannia innovatsiino-investytsiinoi diialnosti pidpriemstv [Management of the risks of financing the innovative and investment activity of enterprises]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes [Economics. Management. Business]*, no. 3(21). Available at: www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_27184671.pdf

7. Ulianchenko O.V. (2015) Innovatsiino-investytsiina diialnist, yak osnova staloho rozvytku ekonomiky derzhavy [Innovative and investment activity as a fundamental of sustainable development of the state economy]. Available at: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-12.pdf>

8. Tkachenko A.M., Tymoshenko D.M. Investytsiine zabezpechenia innovatsiinoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva [Investment supply of the innovative potential of an industrial enterprise]. Available at: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_119.pdf

9. Maletska O., Bochko O., Stasyuk N., Kuziak V. & Struk N. (2020) Modeling of the Impact of Investments on The Development of the GDP in Ukraine. *Proceedings of the 35th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 1–12 April Seville, Spain, pp. 2858–2870.